

MUZEJ MIMARA, središnja dvorana

Skurjenija u Novim Dvorima kraj Zaprešića (1987), *Galerija* u Batinskoj (1987), *Galerija »Stari grad«* u Đurđevcu (1989) prikupljaju i izlažu djela naivnih umjetnika.

Umjetnine i starine skupljali su i svoje zbirke otvarali javnosti samostani u Sinju 1860, Imotskome 1897, Kraju na Pašmanu 1915, na otočiću Košljunu kraj Punta na Krku 1926, u Hvaru 1927, Starom Gradu na Hvaru 1950, Džibrovniku (Mala braća 1957, dominikanci 1969), Kamporu na Rabu 1960, Bolu na Braču 1967, Visovcu 1968, Poratu na Krku 1970, u Omišu 1986, Karlovcu 1987, Orebiću i Osijeku 1990, na Trsatu 1991. Biskupija đakovačka i srijemska uredila je svoj muzej u biskupskome dvoru u Đakovu 1962, a Hvarska biskupija svoj Biskupski muzej 1963. Župni ured u Poreču otvorio je zbirku umjetnina 1974, a župni ured u Vodnjanu Zbirku sakralne umjetnosti 1984. Zbirke u Velikoj i Dubovcu pripadaju Dijecezanskome muzeju Zagrebačke nadbiskupije.

Muzeji i galerije smješteni su najčešće u starijim zgradama, većinom spomenicima kulture. Nove muzejske zgrade podignute su u Zadru 1966. za Stalnu izložbu crkvene umjetnosti i Arheološki muzej, u Splitu 1976. za Muzej hrvatskih arheoloških spomenika, u Karlovcu 1976. za Galeriju »Vjekoslav Karas« i u Rijeci 1976. za Muzej narodne revolucije.

U agresiji na Hrvatsku i u ratu 1991. stradalo je 39 muzeja i galerija. Većina građe je na vrijeme sklonjena i spremljena na sigurno. Ipak, građa svih muzejskih ustanova iz Vukovara odnesena je u Srbiju, a zgrade su teško oštećene bombardiranjem ili potpuno razorene (među njima dvorac Eltz). U drugim gradovima gdje je građa bila sklonjena, stradale su u većoj ili manjoj mjeri muzejske zgrade (Vinkovci, Osijek, Đakovo, Našice, Nova Gradiška, Jasenovac). U Dubrovniku su oštećene zgrade svih muzeja i zbirka (spomenici kulture visoke kategorije), a u Čilipima je uništen Muzej Konavala. Štete od bombardiranja pretrpjele su zgrade muzeja u Splitu, Šibeniku, Zadru, Gospiću, Karlovcu, Varaždinu i, u manjoj mjeri, neke u Zagrebu (7. X. 1991. od raketiranja Banskih dvorova).

LIT.: I. Kršnjavi, Pogled na razvoj hrvatske umjetnosti u moje doba, HK, 1905, I. — Spomenica o pedesetoj godišnjici Strossmayerove galerije, Zagreb 1935. — Galerija slika Primorske banovine, Split 1937. — L. Dobronić, Pregled muzeja u Hrvatskoj, Urbanizam-Arhitektura, 1951, 5—8. — Muzeji sjeverne Hrvatske, Varaždin 1957. — A. Bauer i K. Nemet, Muzeji i arhivi, Zagreb 1957. — Muzeji i galerije Slavonije, Vukovar 1974. — Muzeji i galerije Zagreba, Zagreb 1976. — Muzeji, galerije i zbirke u SR Hrvatskoj, Zagreb 1981. — V. Humski, Pregled povijesti muzeja u Hrvatskoj, 19. i 20. stoljeće (do 1945) s bibliografijom, Muzeologija, 1986, 24. — Ž. Vujić, Postanak i razvoj umjetničkih muzeja i galerija u Zagrebu, Muzeologija, 1991—1992, 29—30. — Muzeji i galerije Hrvatske, Zagreb 1992. — The Destruction of Museums and Galleries in Croatia during the 1991 war, Zagreb 1992. — Museums and Galleries of Croatia, Zagreb 1993. — Cultural Heritage of Croatia in the war 1991/92, Zagreb 1993. L. D.

MUZEJ MIMARA (Zagreb). Osnovan je donacijom umj. zbirke Ante i Wiltrud Topić Mimara Republici Hrvatskoj ugovorom iz 1973. te 1986. Otvoren je 1987. u adaptiranoj zgradi gimnazije (iz 1895) na Rooseveltovu trgu. Zbirka se sastoji od 3750 predmeta nastalih u rasponu od egipatske i mezopotamske kulture i civilizacije do poč. XX. st. u Europi te na Bliskome i Dalekome istoku. Neke od slika se pripisuju najpoznatijim svjetskim umjetnicima (Raffael, Veronese, Rubens, Rembrandt, Velázquez, Holbein, Goya, Manet). Osobito su vrijedne zbirke staklenih predmeta, orijentalnih sagova i kineskih umjetnina. — Muzej Mimara djeluje u sastavu Muzejsko-galerijskoga centra osn. 1987. u Zagrebu.

LIT.: Muzej Mimara — vodič po zbirkama, Zagreb 1988. — Muzej Mimara — katalog, Zagreb 1989. L. D.

MUZEJSKO-GALERIJSKI CENTAR, osn. 1987. u Zagrebu; u svoje-mu sastavu ima *Muzejski prostor*, *Galerijski prostor Gradec*, *kulu Lotrščak* i *Muzej Mimaru*.

Muzejski prostor, otvoren 1982. u adaptiranome bivšem isusovačkom samostanu iz XVII. st., organizirao je, osim izložaba pojedinih umjetnika, retrospektivne izložbe hrv. kulturne baštine s opširnim katalozima: Riznica zagrebačke katedrale (1983), Ivan Meštrović (1984), Pisana riječ u Hrvatskoj (1985), Zlatno doba Dubrovnika (1987), Židovi na tlu

MUZEJSKO-GALERIJSKI
CENTAR

Jugoslavije (1988), Čarolija niti (1988), Franjevci Bosne i Hercegovine na raskršću kultura i civilizacija (1988), Sjaj zadarskih riznica (1990), Tisuću godina skulpture u Hrvatskoj (1991), Hrvatska naivna umjetnost — šezdeset godina poslije (1992), Isusovačka baština u Hrvata (1992), ciklus »Oči istine« (1991–93). Iz inozemstva su bile izložbe: Drevna kineska kultura I. i II (1984, 1987), 2000 godina nigerijske umjetnosti (1985), Kyoto — cvijet kulture Japana (1986), Sjaj ukrajinskih riznica (1989), Tajanstveni Kuban (1990).

Galerijski prostor Gradec otvoren je 1984. Prvim svjetskim trijenalom male keramike i otada služi za izložbe suvremenih umjetnika.

LIT.: Muzejsko-galerijski centar, Zagreb 1989.

MUZEJ ZA UMJETNOST I OBRT, osn. je 1880. u Zagrebu, na inicijativu Hrvatskoga društva umjetnosti i njegova predsjednika I. Kršnjavoga kao »zbirka uzoraka za majstore obrtnike i umjetnike, koji treba da ponovo unaprijede proizvodnju predmeta svakodnevne upotrebe i umjetnosti, toliko upropaštenu zbog nastupa stroja i industrijske proizvodnje«. Muzej prikazuje razvoj umjetničke izrade i oblikovanja predmeta od cehovske i manufakturne proizvodnje do današnjega doba. U njegovu se fondusu nalaze zbirke namještaja, tekstila i odjeće, keramike, stakla, glazbenih instrumenata, gotičke i barokne skulpture, domaćeg i eur. slikarstva i grafike (XV–XX. st.), portretnih minijatura (XVII–XIX. st.), paramenta (crkveni tekstil), sagova, kovana i lijevana željeza, satova, knjižnih uveza, igračaka, fotografija i fotografskoga pribora, te zbirka industrijski oblikovanih predmeta, ukupno oko 60 000 predmeta. Muzej se nalazi u palači namjenski izgrađenoj 1888. po projektu H. Bolléa.

LIT.: Z. Munk, Muzej za umjetnost i obrt 1880–1970 (katalog), Zagreb 1970.

Ma. B.

MUZEOLOGIJA, znanstvena disciplina koja se bavi teorijskim i organizacijskim pitanjima muzejske djelatnosti. God. 1921. osn. je prva katedra za muzeologiju u Brnu, 1934. održana konferencija o muzeologiji u Madridu. Od 1950. predaje se m. na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Radi njezina unapređenja Muzejsko društvo Hrvatske izdaje u Zagrebu od 1952. »Vijesti muzealaca i konzervatora Hrvatske«. A. Bauer pokrenuo je izdavanje časopisa »Muzeologija« (1953) i »Informatica museologica« (1970), osnovao Muzejski dokumentacijski centar u Zagrebu (1955) za promicanje muzeologije, i s B. Težakom postdiplomski studij iz muzeologije (1966) u okviru Centra za studij bibliotekarstva, dokumentacije i informacijskih znanosti. God. 1984. osn. je Katedra za muzeologiju Odsjeka za informacijske znanosti Filozofskoga fakulteta u Zagrebu. Od 1992. u Hrvatskoj djeluje Nacionalni komitet ICOM-a.

LIT.: A. Bauer, Muzejski predmet kao subjekt i objekt u izložbenom prostoru u historijskim muzejima i zbirkama, Zbornik Istoriskog muzeja Srbije, 1977, 13–14. — I. Maroević, Uvod u muzeologiju, Zagreb 1993.

R.

MUZSNAY, Ivan, slikar (Aiud, Rumunjska, 19. II. 1910 — Osijek, 21. VI. 1985). Srednju školu završio u Osijeku, u Beču učio litografiju, drvorez i bakropis. Bio je litograf i industrijski oblikovatelj. Između 1929–40. slikao pejzaže i modelirao realistične portrete. Izlagao skupno s osječkim lik. umjetnicima (1929, 1930). Bavio se crtežom i akvarelom.

LIT.: O. Švajcer, Likovni život Osijeka u razdoblju 1920–1930, Osječki zbornik, 1971, 13.

MUZEJ ZA UMJETNOST I OBRT,
soba empirea